

Powstał Kodeks Etyki Żywnościowej

Od dłuższego czasu w wielu kręgach związanych z przemysłem spożywczym mówiło się o potrzebie stworzenia Kodeksu Etyki Żywnościowej. W tym celu w 2012 r. powołano zespół ekspertów z różnych dziedzin, o czym informowaliśmy na naszych łamach. Na kolejnych stronach publikujemy wprowadzenie przygotowane przez jego autorów oraz Kodeks Etyki Żywnościowej.

Zespół podczas pracy

Konsument oczekuje bezpiecznej dla zdrowia i dobrej jakości żywności. Zdecydowana większość producentów żywności w Polsce spełnia te oczekiwania i należą się im słowa uznania oraz szacunku za uczciwe podejście do swojej pracy i pełną moralną odpowiedzialność za podjęte obowiązki w sektorze gospodarki żywnościowej.

Jednakże pojawiają się przypadki nieetycznych i niezgodnych z prawem działań, które bulwersują opinię publiczną, narażając uczciwych producentów na podważenie zaufania do nich i ich dobrej jakości żywności, zarówno na rynku krajowym, jak i zagranicznym. Powtarzające się przykłady takich działań stały się powodem rozpoczęcia prac nad pol-

skim Kodeksem Etyki Żywnościowej, zawierającym etyczne normy postępowania dla osób działających w całym łańcuchu żywnościowym.

W tym celu w 2012 r. powstał zespół specjalistów z różnych dziedzin ds. opracowania Kodeksu Etyki Żywnościowej, w skład którego weszły następujące osoby:

- **ks. bp prof. dr hab. Tadeusz Piskus** – Delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Polskich Przetwórców Żywności,
- **mgr Krzysztof Ardanowski** – poseł na Sejm, v-ce przewodniczący Komisji Rolnictwa w Parlamencie RP,
- **prof. nzw. dr inż. Janusz Bronisław Berdowski** – przewodniczący Sekcji Przemysłu Spożywczego Polskiego Forum ISO 9000, dziekan Wydziału Zarządzania w Europej-

skiej Wyższej Szkole Informatyczno-Ekonomicznej, wykładowca T.Q.M. w Wyższej Szkole Menadżerskiej,

- **mgr inż. Łukasz Chmiel** – pełnomocnik ds. zarządzania jakością w przedsiębiorstwie zagranicznym Lantmannen Unibake Poland,

- **mgr inż. Andrzej Gantner** – dyrektor generalny Polskiej Federacji Producentów Żywności, v-ce przewodniczący Rady Gospodarki Żywnościowej przy Ministerstwie Rolnictwa,

- **mgr Andrzej Kiszczak** – prezes Biura Zarządzania Jakością, Środowiskiem i BHP,

- **mgr inż. Stefan Kwiecień** – przedstawiciel producentów żywności oraz pierwszy przewodniczący Stowarzyszenia Producentów Soków i Napojów Bezalkoholowych,

Od lewej: Stefan Kwiecień, Tadeusz Wojciechowski, Andrzej Kiszczak, prof. Janusz B. Berdowski, prof. Irena Ozimek, ks. bp prof. Tadeusz Pikus, Andrzej Gantner, ks. Michał Szwemin, ks. dr Artur Wysocki

- **dr hab. Irena Ozimek**, prof. SGGW – prodziekan ds. dydaktyki Wydziału Nauk o Żywieniu Człowieka i Konsumpcji SGGW,

- **ks. mgr lic. Michał Szwemin** – absolwent Papieskiego Instytutu Biblijnego w Rzymie; duszpasterz pomocniczy przedsiębiorców i organizatorów życia gospodarczego w Archidiecezji Warszawskiej; Kapelan Krajowej Izby Gospodarczej,

- **mgr Grzegorz Trochimczuk** – przedstawiciel producentów biznesu żywnościowego,

- **mgr Tadeusz Wojciechowski** – redaktor naczelny czasopisma „Bezpieczeństwo i Higiena Żywności”,

- **ks. dr Artur Wysocki** – wicedyrektor Instytutu Socjologii UKSW, diecezjalny duszpasterz producentów i przetwórców żywności,

- **inż. Jan Tadeusz Woźniak** – wiceprezes Spółdzielni Piekarsko-Ciastkarskiej w Warszawie.

Formuła i treść Kodeksu Etyki Żywnościowej były przedmiotem dyskusji i uzgodnień z przedstawicielami organizacji zajmujących się produkcją i obrotem żywności oraz innymi specjalistami z zakresu etyki gospodarczej i żywnościowej. Z uwagi na fakt, że adresatem tego kodeksu mają być wszyscy pracownicy zatrudnieni w tej sferze, postanowiono, aby jego treść była zwięzła i ujmowała jedynie najważniejsze wskazania etyczne w tym zakresie. Wskazania te będą punktem odniesienia do właściwych konkret-

nych wyborów i działań wszystkich producentów i przetwórców żywności, mających na względzie dobro i zdrowie konsumenta żywności.

Uzgodniony projekt Kodeksu Etyki Żywnościowej zostaje obecnie poddany szerszej konsultacji w środowisku, do którego jest adresowany. Na-

leży wyrazić nadzieję, że zostanie w nim życzliwie przyjęty, zaakceptowany i stosowany. Działania etyczne stają się obecnie także przedmiotem audytu i można sądzić, że kodeks ten będzie również pomocny w tym względzie, zwłaszcza dla mniejszych producentów i przetwórców. □

Szanowni producenci żywności,

W dobie rosnącej wymiany towarów spożywczych i działań na globalnym rynku oraz zwiększonego przemieszczania się ludzi rośnie znaczenie działań etycznych w poszczególnych ogniwach łańcucha żywnościowego, podanego w Normie PN – EN – ISO 22000:2006 i F.S.S.C. (Food Safety System Certification).

Polska to ważny producent żywności, która z powodu swojej jakości i naturalności cieszy się renomą, i choć zdarzają się nieprawidłowości, to należy pamiętać, że są one generowane przez ułamek nieuczciwych podmiotów. Niestety wpływa to na wizerunek całej naszej żywności w oczach krajowych i zagranicznych konsumentów oraz mediów.

Żeby utrzymać i rozwijać pozytywne zjawiska w przemyśle i handlu, przedstawiciele sektora rolno-spożywczego podjęli inicjatywę stworzenia w Polsce Kodeksu Etyki Żywnościowej. Został on przygotowany w gronie uznanych ekspertów: przedstawicieli producentów i dystrybutorów żywności, naukowców i dziennikarzy. Jako koordynator zespołu pragnę podkreślić, że dużą rolę w szczęśliwym sfinalizowaniu prac nad Kodeksem odegrały osoby duchowne: ks. bp. prof. Tadeusz Pikus i ks. dr Artur Wysocki oraz ks. Michał Szwemin. Moje podziękowanie przekazuję członkom zespołu, którzy bardzo aktywnie uczestniczyli w opiniowaniu poszczególnych wersji kodeksu, a szczególnie Andrzejowi Gantnerowi i Grzegorzowi Trochimczukowi za przygotowanie roboczych wersji do dyskusji.

Wierzę, że Kodeks Etyki Żywnościowej będzie dokumentem, który przyczyni się do bardziej etycznego działania w poszczególnych ogniwach łańcucha żywnościowego, tak aby dobro konsumenta było stawiane na pierwszym miejscu. □

Prof. Janusz B. Berdowski,
przewodniczący Sekcji Przemysłu Spożywczego
Polskiego Forum ISO 9000

KODEKS ETYKI ŻYWNOŚCIOWEJ

Wstęp

Producenci, przetwórcy i dystrybutorzy żywności, przystępując do inicjatywy dobrowolnego stosowania zasad Kodeksu Etyki Żywnościowej, uznają, że dostępność, rodzaj oraz jakość produktów żywnościowych wywiera istotny wpływ na życie i zdrowie konsumenta. Dobro konsumenta, którym jest każdy człowiek, jest dla nich wartością podstawową. Produkcja i obrót żywnością są uregulowane prawnie w zakresie bezpieczeństwa i jakości żywności. Ze względu jednak na swe znaczenie dla człowieka, działalność biznesowa uczestników procesu wytwarzania i handlu żywnością powinna spełniać nie tylko wymagania prawne, ale również właściwe standardy etyczne.

Działanie etyczne wymaga uczciwego stosowania przepisów prawnych i norm technologicznych dającego podstawę wzajemnego zaufania pomiędzy wszystkimi uczestnikami łańcucha żywnościowego „od pola do stołu” oraz świadomego zapobiegania i eliminowania wszelkich czynności mogących naruszyć interes konsumentów. Wszelkie przejawy odstępstwa od tego podejścia powinny podlegać ocenie, napiętnowaniu i eliminacji przez samych uczestników działających w gospodarce żywnościowej.

W szczególności niedopuszczalne są nieuczciwe i nierzetelne praktyki rynkowe, mające wpływ na bezpieczeństwo i jakość żywności, skutkujące narażeniem życia i zdrowia konsumentów oraz czerpaniem nieuzasadnionych korzyści finansowych przez uczestników łańcucha żywnościowego. Za niezgodne z normami etycznymi uważa się również bazowanie na nieświadomości konsumentów i innych uczestników łańcucha żywnościowego, marnotrawstwo, degradowanie środowiska naturalnego dla osiągnięcia doraźnych korzyści lub ze względu na lekceważenie przepisów prawnych Polski i Unii Europejskiej.

Zalecenia szczegółowe

1. Bezpieczeństwo i jakość żywności są wartościami nadrzędnymi w prowadzeniu i rozwijaniu biznesu żywnościowego

1. Zasada ta oznacza rzetelne przestrzeganie przepisów prawa żywnościowego, wdrażanie aktualnie obowiązujących systemów bezpieczeństwa i jakości.
2. Wszelkie surowce stosowane w produkcji oraz dodatki do żywności, materiały znajdujące się w styczności z żywnością powinny być zaopatrzone w odpowiednie atesty potwierdzające ich zastosowanie.
3. Za nieetyczne, zarówno w stosunku do konsumentów, jak i podmiotów łańcucha żywnościowego, uważa się produkowanie żywności w sposób niezgodny z prawem na jakimkolwiek etapie. Każdy uczestnik łańcucha żywnościowego powinien bezwzględnie zgłaszać takie przypadki stosownym służbom kontrolnym.
4. Obowiązkiem uczestników łańcucha żywnościowego jest ochrona wartości odżywczych poprzez w pełni świadomy dobór technologii, technik, aparatury, środków, który ze względu na konieczny zakres trwałości produktu, pozbawianie zanieczyszczeń, zagwarantowanie optymalnego ze względu na wartości odżywcze składu - zapobiegać będzie utracie składników naturalnie występujących w użytych surowcach.
5. Niedopuszczalne jest fałszowanie produktów i wprowadzenie konsumentów w błąd w celu uzyskania nieuzasadnionych korzyści ekonomicznych i przewagi rynkowej. Wszyscy uczestnicy łańcucha żywnościowego powinni dokładać wszelkich starań, aby na żadnym z etapów produkcji żywności nie dochodziło do zafałszowań, a wykryte przypadki bezwzględnie eliminować oraz zgłaszać je stosownym służbom urzędowej kontroli żywności. Za jednoznacznie nieetyczne uznaje się świadome stosowanie surowców niewiadomego pochodzenia, zafałszowanych lub oferowanych poza oficjalnym obrotem.

2. Żywność to dobro wymagające poszanowania poprzez minimalizowanie strat na każdym etapie łańcucha żywnościowego

Zasada ta oznacza takie postępowanie każdego podmiotu gospodarczego w procesie produkcji, przetwarzania, przechowywania i obrotu, aby minimalizować utratę zarówno produktów, jak i poszczególnych ich składników, oraz wartości odżywczych.

3. Zaufanie konsumentów podlega solidarnej ochronie przez wszystkich uczestników łańcucha żywnościowego

Zasada solidarnej ochrony dobrego imienia i wizerunku produkowanej w Polsce żywności poprzez jednoznaczne eliminowanie przypadków naruszania zaufania konsumentów przez nieuczciwe praktyki i nieetyczne działania. Tego typu postawa powinna przejawiać się w solidarnym potępieniu aktów nieuczciwości oraz zgłaszaniu występujących naruszeń stosownym organom kontrolnym w celu eliminacji nieuczciwych podmiotów z rynku. Zasada ta powinna obejmować również solidarne działania wobec podmiotów produkujących w tzw. szarej strefie.

4. Wymóg informacji przejrzystej i niewprowadzającej w błąd konsumenta w znakowaniu i reklamie produktów żywnościowych

W znakowaniu, etykietowaniu i reklamie produktów żywnościowych nadrzędną zasadą jest unikanie wszelkich wprowadzających w błąd praktyk oraz prezentowanie swoich produktów wyłącznie w sposób umożliwiający konsumentom podejmowanie racjonalnych decyzji zakupowych, a w szczególności:

1. Wspieranie, tam, gdzie jest to możliwe, decyzji konsumenckich poprzez umieszczanie dodatkowych informacji żywieniowych umożliwiających dokonanie wyboru produktu zgodnie z zasadami zbilansowanej diety.
2. Reklama żywności powinna spełniać wymagania Kodeksu Etyki Reklamy.

5. Szczególne traktowanie dzieci do lat 12 jako konsumentów o niepełnej możliwości oceny wartości i jakości poszczególnych produktów

Zasada ta wyraża odpowiedzialność producentów i przetwórców żywności, którzy wobec tej grupy wiekowej powinni stosować samoograniczenia w zakresie marketingu i sprzedaży produktów żywnościowych tak, aby promować zasady zbilansowanej diety zgodnie z narodowymi lub międzynarodowymi zaleceniami żywieniowymi. Szczegółowe wytyczne zawiera Kodeks Etyki Reklamy.

6. Uczciwość w konkuroowaniu i relacjach rynkowych

Za szczególnie ważne należy uznać przestrzeganie wszelkich przepisów zakazujących niedozwolonych praktyk rynkowych oraz działań powstrzymujących rozwój wolnego rynku. We wszystkich kontaktach z konsumentami, klientami, dostawcami i konkurencją, producent i przetwórcza żywności powinien:

1. Traktować wszystkich klientów i dostawców rzetelnie, z szacunkiem i bezstronnie.
2. Unikać komentarzy na temat produktów firm konkurencyjnych bez należytej podstawy.
3. Przestrzegać wszelkich praw dotyczących konkurencji, łącznie z tymi, które zabraniają układów lub porozumień z konkurentami dotyczących ustalania cen lub innych warunków sprzedaży, dzielenia strefy wpływów, grup klientów czy linii produktów.

7. Właściwe respektowanie urzędowej kontroli żywności

Urzędowa kontrola żywności dotyczy wszystkich ogniw łańcucha żywnościowego, stanowiąc zarazem jego nadzór. Jest więc sprawą ogromnej wagi, aby relacje wszystkich podmiotów łańcucha żywnościowego z organami urzędowej kontroli żywności były oparte na działaniach zgodnych z prawem i z etyką, mając na względzie fakt, że prawo żywnościowe zostało stworzone w celu ochrony konsumentów.